

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LUKIŠKIŲ TARDYMO IZOLIATORIŲ-KALĖJIMĄ IR KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2016-12-05 Nr. 4D-2016/1-379
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama – Skundas) (Seimo kontrolierių įstaigai pateiktą per įgaliotinę A) dėl Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo (toliau vadinama – LTI-K) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepagrįstai nepapildant leistinių lankyti interneto svetainių sąrašo, ir Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama – KD) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai pateikus Pareiškėjui teisės aktų reikalavimų neatitinkantį atsakymą į jo skundą.

2. Skunde nurodoma, kad 2015 m. lapkričio 10 d. Pareiškėjas kreipėsi į LTI-K administraciją prašydamas papildyti leistinių lankyti internetinių svetainių, prie kurių galima prisijungti per riboto interneto prieigą (toliau vadinama – RIP), sąrašą, tačiau šis prašymas nebuvo patenkintas (2015 m. gruodžio 11 d. LTI-K raštas). Pareiškėjas, nesutikdamas su tokiu LTI-K atsisakymu patenkinti jo prašymą, 2015 m. gruodžio 14 d. kreipėsi į KD pareigūnus, kurie 2016 m. vasario 11 d. raštu Pareiškėją informavo, kad LTI-K pareigūnai pagrįstai netenkino jo prašymo dėl leistinių lankyti interneto svetainių sąrašo papildymo.

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

4. 2016 m. balandžio 12 d. Seimo kontrolierių įstaigoje gautas *Skundo papildymo raštas*, kuriame nurodoma, kad Pareiškėjas kreipėsi į LTI-K pareigūnus, prašydamas papildyti leistinių lankyti interneto svetainių sąrašą, nes jam yra reikalinga internetu rinkti medžiagą baigiamajam darbui parengti (Pareiškėjas studijas B universiteto Statybos fakultete planavo baigti 2016 m. birželio 30 d., baigiamojo darbo rengimas turėjo vykti nuo 2016 m. vasario 1 d. iki 2016 m. gegužės 29 d., baigiamojo darbo gynimas buvo numatytas nuo 2016 m. birželio 1 d. iki 2016 m. birželio 15 d.). Skundo papildymo rašte pažymima, kad LTI-K pareigūnai, rengdami atsakymą į 2015 m. lapkričio 10 d. prašymą, į šią svarbią aplinkybę neatsižvelgė, todėl galimai nepagrįstai netenkino jo prašymo.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

5. Atsižvelgiant į Skunde ir jo papildymo rašte išdėstytas aplinkybes, tyrimas bus atliekamas ir išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

5.1. dėl LTI-K pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepagrįstai nepapildant leistinių lankytis interneto svetainių sąrašo;

5.2. dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai pateikus Pareiškėjui teisės aktų reikalavimų neatitinkantį atsakymą į jo skundą;

5.3. dėl LTI-K pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesudarant Pareiškėjui sąlygų mokytis.

Dėl LTI-K pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepagrįstai nepapildant leistinių lankytis interneto svetainių sąrašo

Nustatytos Skundo dalies tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

6. Seimo kontrolierius 2016 m. balandžio 12 d. raštu Nr. 4D-2016/1-379/3D-1056 kreipėsi į LTI-K, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2016 m. gegužės 2 d. Seimo kontrolierius gavo 2016 m. gegužės 2 d. LTI-K raštą Nr. 9-6754 „Dėl informacijos ir dokumentų pateikimo atsakant į Seimo kontrolieriaus klausimus dėl X skundo“.

Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

6.1. Pareiškėjas 2015 m. lapkričio 10 d. prašymu kreipėsi į LTI-K direktorių dėl interneto svetainių sąrašo papildymo;

6.2. 2015 m. gruodžio 11 d. raštu LTI-K atsakė į 2015 m. lapkričio 10 d. prašymą; šiuo raštu Pareiškėjas buvo informuotas, kad: 1) 2013 m. gegužės 28 d. LTI-K direktoriaus įsakymu Nr. 1-88 buvo patvirtintas „Suimtųjų ir nuteistųjų naudojimosi riboto interneto prieiga tvarkos aprašymas“ (toliau vadinama – Naudojimosi RIP tvarka), kurioje numatyti siekiai pagerinti suimtųjų ir nuteistųjų galimybes susipažinti su galiojančiais teisės aktais, valstybės institucijų kompetencija ir darbu, praplėsti akiratį, sudaryti galimybes efektyviau ginti savo teises ir sąmoningai vykdyti pareigas, ugdyti pilietiškumą bei teisinę sąmonę, mažinti neigiamą izoliaciją ir draudimas įvairiais būdais perduoti ir palikti kitiems asmenims bet kokią informaciją, 2) šiuo metu leistinių lankytis interneto svetainių sąrašė yra pakankamai svetainių, kad būtų pasiekti Naudojimosi RIP tvarkoje nurodyti tikslai.

Skundo dalies tyrimui reikšmingi Lietuvos Respublikos teisės aktai

7. Teismų įstatymo:

9 straipsnio „Teismų sprendimų privalomumas“ 1 dalis – „Įsiteisėję Lietuvos Respublikos teismų sprendimai yra privalomi visoms valstybės valdžios institucijoms, pareigūnams ir tarnautojams, įmonėms, įstaigoms, organizacijoms, kitiems juridiniams bei fiziniams asmenims ir turi būti vykdomi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.“

8. Suėmimo vykdymo įstatymo (toliau vadinama – SVĮ):

49 straipsnis „Pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Tardymo izoliatorių pareigūnų veiksmai ir sprendimai skundžiami Bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnyje nustatyta tvarka.“

9. Bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK):

183 straipsnis „Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų

apskundimas“ – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos.“

Skundo dalies tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

10. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama – LVAT) 2015 m. lapkričio 30 d. nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A-2042-146/2015, nustatė ir konstatavo:

„Pareiškėjas V. K. (toliau – ir pareiškėjas) kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinį teismą su skundu [...], prašydamas: 1) panaikinti Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo (toliau – ir Lukiškių TI-K, atsakovas) 2014 m. kovo 14 d. sprendimą Nr. 96-622 (toliau – ir Sprendimas Nr. 96-622); 2) [...]; 3) panaikinti Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – ir Kalėjų departamentas) 2014 m. gegužės 20 d. sprendimą Nr. 2S-2706 (toliau – ir Sprendimas Nr. 2S-2706); 4) [...].

Pareiškėjas paaiškino, kad [...] jis kreipėsi į Lukiškių TI-K dėl ribotos interneto prieigos (toliau – ir RIP), *prašydamas papildyti leistinų interneto tinklalapių sąrašą* prašyme nurodytais tinklalapiais, kurie yra svarbūs ir reikalingi gerinant suimtų ir nuteistų asmenų galimybes susipažinti su galiojančiais teisės aktais, valstybės institucijų kompetencija, plečiant jų akiratį, ugdant pilietiškumą. *Lukiškių TI-K* 2014 m. kovo 14 d. sprendimu Nr. 96-622 *netenkino šio prašymo*. [...] Nesutikdamas su Lukiškių TI-K Sprendimais Nr. 96-622 [...], *pareiškėjas pateikė skundą Kalėjų departamentui, kuris 2014 m. gegužės 20 d. raštu Nr. 2S-2706 pateikė formalų, nepagrįstą ir neteisingą atsakymą*, kuriame neatsakė į skundo argumentus dėl minėtų Lukiškių TI-K sprendimų. [...].

[...]

Istatymų leidėjas nėra nustatęs, kad suėmimo vykdymo įstaiga turi suteikti suimtiesiems galimybę naudotis internetu naudojant įstaigos ar suimtojo įgytą nustatyta tvarka (Suėmimo vykdymo įstatymo 27 str.1 d.) asmeninį kompiuterį. [...] *Pagal šiuo metu galiojančią įstatymu nustatytą teisinį reguliavimą galimybės naudotis internetu suteikimas suimtiesiems yra suėmimo vykdymo įstaigos administracijos diskrecija, kuria šios įstaigos administracija gali naudotis dirbdama socialinį darbą su suimtaisiais, organizuodama jų užimtumą, ta apimtimi, kiek tai gali būti leista suimtiesiems pagal Suėmimo vykdymo įstatymo ir Baudžiamojo proceso kodekso normomis apibrėžtus jų teisinės padėties ypatumus ir suėmimo vykdymo režimo reikalavimus (Suėmimo vykdymo įstatymo 9,10,11 straipsniai)*. Naudojimosi RIP tvarkoje nustatyta, kad suimtieji gali naudotis RIP lankydamiesi tik tose interneto svetainėse, kurios įtrauktos į leistinų interneto svetainių sąrašą, taip pat 8 punkte įtvirtinti draudimai siųsti elektroninius laiškus ar kitais būdais perduoti ar palikti kitiems asmenims bet kokią informaciją, lankytis kitose interneto svetainėse, negu nurodyta leistinų interneto svetainių sąrašė. Pažymėtina, kad naudojantis kai kuriais interneto tinklalapiais, yra galimybė dalyvauti forumuose, diskusijose, pateikti savo ir skaityti kitų asmenų komentarus, t. y. suinteresuotas asmuo tokiu būdu gali gauti ar palikti kitiems asmenims atitinkamą informaciją. Minėto įstatymais nustatyto teisinio reguliavimo kontekste RIP tvarkos apraše įtvirtinti draudimai suimtiesiems RIP naudojimosi metu perduoti ar palikti kitiems asmenims bet kokią informaciją, lankytis kitose interneto svetainėse, negu nurodyta leistinų interneto svetainių sąrašė, yra priemonės, susijusios su suimtųjų teisinės padėties ypatumais, kuriems būdingi įstatymais nustatyti apribojimai ir draudimai, ir suėmimo vykdymo režimo reikalavimų užtikrinimu. Byloje

nustatyta, kad Lukiškių TI-K 2014 m. kovo 14 d. sprendimu Nr.96-622 atsisakė tenkinti pareiškėjo (suimtojo) 2014 m. vasario 20 d. prašymą papildyti leistinių interneto svetainių sąrašą [...]. Iš pareiškėjo skundžiamo *Lukiškių TI-K direktoriaus* 2014 m. kovo 14 d. sprendimo Nr. 96-622 turinio matyti, kad atsakovas *atsisakė tenkinti šį pareiškėjo prašymą atkreipdamas dėmesį į tikslus, kuriais suimtiesiems buvo suteikta riboto interneto prieiga, taip pat siekdamas, kad nebūtų sudaryta suimtiesiems galimybė perduoti ar palikti kitiems asmenims bet kokią informaciją*, t. y. kad nebūtų pažeistas Naudojimosi RIP tvarkos 8.1 punkte įtvirtintas draudimas, kuris nustatytas atsižvelgiant į pirmiau minėtas įstatymų nuostatas. *Nors atsakovas Sprendime Nr.96-622 nepasisakė atskirai dėl kiekvieno pareiškėjo nurodyto tinklalapio, o pateikė bendrą atsakymą dėl visų pareiškėjo nurodytų tinklalapių, tačiau iš šio sprendimo turinio matyti, kad atsakovas, netenkindamas pareiškėjo (suimtojo) prašymo dėl galimybės naudotis RIP išplėtimo, siekė Suėmimo vykdymo įstatymo ir Baudžiamojo proceso kodekso normoms neprieštarujančių tikslų*. Minėta, kad Lukiškių TI-K direktoriaus 2013 m. gegužės 18 d. įsakymu Nr.1-88 nustatyta suimtųjų galimybė naudotis RIP lankantis leistinių interneto svetainių sąrašė, yra suteikta šios suėmimo vykdymo įstaigos administracijai pasinaudojant diskrecija nustatyti socialinio darbo su suimtaisiais ir jų užimtumo organizavimo formas, nes *Suėmimo vykdymo įstatyme nėra nustatyta suėmimo vykdymo įstaigų administracijos pareiga suteikti galimybę suimtiesiems naudotis internetu, taip pat nėra numatyta tokia suimtųjų teisė*. Pasinaudodamas šia diskrecija atsakovas, sudarydamas suimtiesiems galimybę naudotis riboto interneto prieiga, taip pat naudojosi diskrecija nustatyti leistinių lankyti suimtiesiems interneto svetainių sąrašą, kuris atitiktų *Suėmimo įstatymo vykdymo nuostatas ir Naudojimosi RIP tvarkos 1 punkte nurodytus tikslus*. Atsižvelgdama į Suėmimo vykdymo įstatymu nustatytą teisinį reguliavimą, apibrėžiantį suėmimo vykdymo įstaigos funkcijas, suėmimo vykdymo administracijos bei suimtųjų teises ir pareigas, *teisėjų kolegija konstatuoja, kad pirmosios instancijos teismas, netenkindamas pareiškėjo prašymo panaikinti atsakovo 2014 m. kovo 14 d. sprendimą Nr.96-622, bylą iš esmės išsprendė teisingai*. [...].“

Skundo dalies išvados

11. Skunde nurodoma, kad 2015 m. lapkričio 10 d. Pareiškėjas kreipėsi į LTI-K administraciją prašydamas papildyti internetinių svetainių, prie kurių galima prisijungti per RIP, sąrašą dėl to, kad būtų pagerintos suimtųjų / nuteistųjų galimybės susipažinti su galiojančiais teisės aktais, valstybės institucijų kompetencija ir darbu, būtų praplėstas šių asmenų akiratis, ugdomas jų pilietiškumas bei teisinė sąmonė, mažinamas neigiamas izoliacijos poveikis. Šis jo prašymas nebuvo patenkintas.

12. Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą, įsiteisėję Lietuvos Respublikos teismų sprendimai yra privalomi visoms valstybės valdžios institucijoms, pareigūnams ir tarnautojams, įmonėms, įstaigoms, organizacijoms, kitiems juridiniams bei fiziniams asmenims ir turi būti vykdomi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje (šios pažymos 7 punktas).

LVAT 2015 m. lapkričio 30 d. nutartyje (administracinė byla Nr. A-2042-146/2015), nagrinėdamas aplinkybes, iš esmės tapachias Skunde nurodytosioms, konstatavo, kad SVĮ nėra nustatyta suėmimo vykdymo įstaigų administracijos pareiga suteikti galimybę suimtiesiems naudotis internetu, taip pat nėra numatyta tokia suimtųjų teisė. Galimybės naudotis internetu suteikimas suimtiesiems yra suėmimo vykdymo įstaigos (šios bylos ir nagrinėjamo Skundo atveju – LTI-K) administracijos diskrecija, kuria šios įstaigos administracija gali naudotis dirbdama socialinį darbą su suimtaisiais, organizuodama jų užimtumą, ta apimtimi, kiek tai gali būti leista suimtiesiems pagal SVĮ ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau vadinama – BPK) normomis apibrėžtus jų teisinės padėties ypatumus ir suėmimo vykdymo režimo reikalavimus. Pasinaudodama šia diskrecija suėmimo vykdymo įstaiga, sudarydama suimtiesiems galimybę naudotis RIP, taip pat naudojasi diskrecija nustatyti leistinių lankyti suimtiesiems

interneto svetainių sąrašą.

LTI-K direktorius, siekdamas pagerinti suimtujų ir nuteistųjų galimybes susipažinti su galiojančiais teisės aktais, valstybės institucijų kompetencija ir darbu, praplėsti akiračius, sudaryti galimybes efektyviau ginti savo teises ir sąmoningai vykdyti pareigas, ugdyti pilietiškumą bei teisinę sąmonę, mažinti neigiamą izoliaciją ir draudimas įvairiais būdais perduoti ir palikti kitiems asmenims bet kokią informaciją, patvirtino Naudojimosi RIP tvarką ir leistinių lankytis interneto svetainių sąrašą.

Pažymėtina, jog LAVT aukščiau nurodytoje nutartyje pripažino, kad ši Naudojimosi RIP tvarka ir leistinių lankytis interneto svetainių sąrašas atitinka SVĮ ir BPK nuostatas, t. y. nustato galimybę naudotis internetu, tačiau kartu įtvirtina šios galimybės apribojimo priemones, kurios yra susijusios su suimtujų teisinės padėties ypatumais ir suėmimo vykdymo režimo reikalavimų užtikrinimu, todėl LTI-K direktorius turi teisę atsisakyti tenkinti suimtujų prašymus papildyti leistinių lankytis suimtiesiems interneto svetainių sąrašą remdamasis šia tvarka. Toks atisakymas būtų vertintinas kaip pagrįstas ir teisėtas net ir tuo atveju, jei LTI-K nepasisakytų atskirai dėl kiekvieno pareiškėjo nurodyto tinklalapio, o pateiktų bendrą atsakymą dėl visų pareiškėjo nurodytų tinklalapių.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas 2015 m. lapkričio 10 d. prašymu kreipėsi į LTI-K direktorių dėl interneto svetainių sąrašo papildymo; 2015 m. gruodžio 11 d. raštu LTI-K atsakė Pareiškėjui į jo 2015 m. lapkričio 10 d. prašymą; šiuo raštu Pareiškėjas buvo informuotas, kad šiuo metu leistinių interneto svetainių sąrašė yra pakankamai svetainių, kad būtų pasiekti Naudojimosi RIP tvarkoje nurodyti tikslai, o šio sąrašo papildymas pažeistų šioje tvarkoje įtvirtintą draudimą įvairiais būdais perduoti ir palikti kitiems asmenims bet kokią informaciją.

Taigi LTI-K direktorius pateikė bendrą atsakymą dėl visų Pareiškėjo nurodytų tinklalapių ir atsisakė tenkinti Pareiškėjo prašymą papildyti leistinių lankytis interneto svetainių sąrašą remdamasis Naudojimosi RIP tvarka. Toks LTI-K direktoriaus atsakymas vertintinas kaip teisėtas ir pagrįstas.

13. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundo dalis dėl LTI-K pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepagrįstai nepapildant leistinių lankytis interneto svetainių sąrašo, yra nepagrįsta.

**Dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo),
galimai pateikus Pareiškėjui teisės aktų reikalavimų neatitinkantį
atsakymą į jo skundą**

Nustatytos Skundo dalies tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

14. Seimo kontrolierius 2016 m. balandžio 12 d. raštu Nr. 4D-2016/1-379/3D-1058 ir 2016 m. balandžio 13 d. raštu Nr. 4D-2016/1-379/3D-1080 kreipėsi į KD, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2016 m. balandžio 29 d. Seimo kontrolierius gavo 2016 m. balandžio 29 d. KD raštą Nr. 1S-1562 „Dėl informacijos pateikimo Seimo kontrolieriui“.

Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

14.1. 2015 m. gruodžio 14 d. Pareiškėjas pateikė skundą KD dėl 2015 m. gruodžio 11 d. LTI-K rašto, kuriuo buvo atsisakyta patenkinti jo prašymą papildyti leistinių lankytis internetinių svetainių sąrašą;

14.2. 2016 m. vasario 11 d. KD raštu Nr. 2S-800 buvo atsakyta į 2015 m. gruodžio 14 d. Pareiškėjo skundą; KD įvertino, kad LTI-K administracija, atsisakydama papildyti leistinių lankytis internetinių svetainių sąrašą Pareiškėjo nurodytomis svetainėmis, teisės aktų reikalavimų nepažeidė; KD šią išvadą grindė BVK nuostatomis, t. y. nurodė, kad BVK neįtvirtina nuteistųjų teisės naudotis internetu.

Skundo dalies tyrimui reikšmingi teisės aktai

15. SVĮ:

49 straipsnis „Pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Tardymo izoliatorių pareigūnų veiksmai ir sprendimai skundžiami Bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnyje nustatyta tvarka.“

16. BVK:

183 straipsnis „Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...]“

17. Viešojo administravimo įstatymo:

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...]“

Skundo dalies tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

18. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama – LVAT) 2011 m. balandžio 19 d. nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A-143-2876/2011, nurodė: „Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti *objektyviais* duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai [...]“

19. LVAT 2012 m. gruodžio 20 d. sprendime, priimtame administracinėje byloje Nr. A-822-3206-12, konstatavo: „Pagal Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto (2008 m. lapkričio 6 d. įstatymo Nr. X-1791 redakcijos) 5 straipsnį Kalėjimų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos (pagal Statuto 2 straipsnio 1 dalį pataisos namai yra Kalėjimų departamentui pavaldi įstaiga) savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Bausmių vykdymo kodeksu, Baudžiamuoju kodeksu, Baudžiamojo proceso kodeksu, Suėmimo vykdymo įstatymu, kitais įstatymais, šiuo statutu, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis ir kitais teisės aktais. Pagal Statuto 4 straipsnį Kalėjimų departamento ir jam pavaldžių įstaigų veikla grindžiama teisingumo, teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, suimtųjų ir nuteistųjų lygybės prieš suėmimo ir bausmių vykdymo įstatymus, humanizmo, bausmių vykdymo individualizavimo, progresyvaus bausmių atlikimo ir

viešumo principais. Panevėžio pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, *objektyvumo*, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktą).“

Skundo dalies išvados

20. Pareiškėjas nesutinka su 2016 m. vasario 11 d. KD rašte Nr. 2S-800 išdėstyta pozicija ir mano, kad jo skundas buvo išnagrinėtas netinkamai, pažeidžiant teisės aktų reikalavimus.

21. Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą, KD nagrinėja asmenų prašymus, skundus ir pranešimus, priskirtus KD kompetencijai, tarp jų ir ikiteismine tvarka nagrinėja skundus dėl suėmimą vykdančių įstaigų pareigūnų, vadovų veiksmų bei sprendimų (šios pažymos 13, 14 punktai).

22. Nagrinėdamas šiuos skundus KD, kaip viešojo administravimo subjektas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų ir objektyvumo principo, kuris reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs (šios pažymos 15, 17 punktai). Pažymėtina, kad LVAT, atskleidamas objektyvumo principo turinį, 2011 m. balandžio 19 d. nutartyje nurodė, jog laisvės atėmimo institucijų, t. y. ir KD, sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir *teisės aktu normomis pagrįsti sprendimo motyvai* (šios pažymos 16 punktas).

23. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad:

23.1. LTI-K pareigūnai pagrįstai atsisakė papildyti leistinių lankyti interneto svetainių sąrašą (šios pažymos 11 punktas),

23.2. 2016 m. vasario 11 d. KD rašte Nr. 2S-800, kuriuo buvo atsakyta į 2015 m. gruodžio 14 d. Pareiškėjo skundą; nurodoma, kad LTI-K administracija, atsisakydama papildyti leistinių lankyti internetinių svetainių sąrašą Pareiškėjo nurodytomis svetainėmis, teisės aktų reikalavimų nepažeidė.

24. Atsižvelgiant į šios pažymos 21.1 ir 21.2 punktuose nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad KD priėmė iš esmės teisingą sprendimą dėl LTI-K 2015 m. gruodžio 11 d. rašto teisėtumo ir pagrįstumo, tačiau keltina abejonė, ar KD atsakymas buvo grindžiamas šiuo atveju taikytinomis teisės aktų nuostatomis.

KD savo poziciją grindė BVK nuostatomis, kurios reglamentuoja bausmių vykdymo ir atlikimo tvarką, sąlygas. BVK normos taikomos nuteistiesiems, kuriems įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu paskirta ir bausmės atlikimo vietos įstaigoje vykdoma laisvės atėmimo bausmė. Atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjui yra taikytinas suimtojo teisinis statusas. Suimtojo teisinę padėtis nėra tokia pati kaip nuteistojo. Šių asmenų teisinę padėtį reglamentuoja skirtingi įstatymai. Suėmimas yra BPK numatyta kardomoji priemonė. Suėmimą vykdančias įstaigas, suėmimo vykdymo tvarką ir sąlygas, taip pat asmenų, laikomų suėmimą vykdančiose įstaigose, teisinę padėtį reglamentuoja SVĮ. Šios aplinkybės leidžia teigti, kad, nors 2016 m. vasario 11 d. rašte Nr. 2S-800 nurodytas sprendimas iš esmės yra teisingas, tačiau jis pagrįstas nagrinėjamu atveju netaikytinomis teisės aktų normomis. Dėl šios priežasties vertintina, kad Skundo dalis dėl KD pareigūnų veiksmų

(neveikimo), galimai pateikus Pareiškėjui teisės aktų reikalavimų neatitinkantį atsakymą į jo skundą, yra pagrįsta.

KD direktorei Živilei Mikėnaitei rekomenduotina imtis priemonių, kad ateityje pareiškėjų skundai būtų tiriami atidžiai, įvertinant visas skunde nurodytas aplinkybes, o pareiškėjams pateikiami atsakymai būtų grindžiami nagrinėjamu atveju taikytinomis teisės aktų normomis.

**Dėl LTI-K pareigūnų veiksmų (neveikimo),
galimai nesudarant Pareiškėjui sąlygų mokytis**

Nustatytos Skundo dalies tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

25. Seimo kontrolierius 2016 m. balandžio 13 d. raštu Nr. 4D-2016/1-379/3D-1079 kreipėsi į LTI-K, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2016 m. balandžio 27 d. Seimo kontrolierius gavo 2016 m. balandžio 27 d. LTI-K raštą Nr. 9-6410 „Dėl informacijos apie suimtąjį X pateikimo“.

Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

25.1. Pareiškėjo studijas B universitete reglamentuoja 2014 m. spalio 30 d. pasirašyta trišalė nuotolinių studijų sutartis, kurios 10.1 punkte nustatyta, kad LTI-K ir Vilniaus mokymo centras įsipareigoja sudaryti sąlygas LTI-K esančiam B universiteto studentui X studijuoti nuotoliniu būdu, pasinaudojant Vilniaus mokymo centro turima interneto prieiga;

25.2. jokių ribojimų, ieškant mokslui reikalingos literatūros ir informacijos Pareiškėjas nepatiria, o naršymas internete vykdomas Vilniaus mokymo centro turima interneto prieiga, kontroliuojant LTI-K pareigūnams (2016 m. balandžio 19 d. Vilniaus mokymo centro raštas Nr. 5-141).

Skundo dalies tyrimui reikšmingi teisės aktai

26. SVĮ:

42 straipsnis „Socialinis darbas ir užimtumas“ – „1. Socialinį darbą su suimtaisiais ir jų užimtumą organizuoja tardymo izoliatorių administracija. [...]“

Skundo dalies išvados

27. Pareiškėjas vertina, kad LTI-K administracija nesudaro jam sąlygų mokytis, nes riboja galimybę mokymosi tikslais naudotis internetu.

28. Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą (šios pažymos 24 punktas) LTI-K administracija turi pareigą organizuoti suimtųjų užimtumą.

LTI-K direktorius, vykdydamas šią teisės aktuose nustatytą pareigą, 2014 m. spalio 30 d. pasirašė trišalę nuotolinių studijų sutartį su Vilniaus mokymo centru ir įsipareigojo sudaryti sąlygas Pareiškėjui studijuoti nuotoliniu būdu, pasinaudojant Vilniaus mokymo centro turima interneto prieiga. Duomenų, kad Pareiškėjui būtų ribojama galimybė naudotis šia interneto prieiga ir rinkti mokymuisi reikalingą literatūrą, nėra gauta. Priešingai, Vilniaus mokymo centro ir LTI-K duomenimis, Pareiškėjas internetu naudojasi be jokių ribojimų.

29. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundo dalis dėl LTI-K pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesudarant Pareiškėjui sąlygų mokytis, yra nepagrįsta.

30. Atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys, kad, pagal 2014 m. spalio 30 d. trišalės nuotolinių studijų sutarties (toliau vadinama – Sutartis) 31 punktą, kilę ginčai, tarp jų, ir dėl Vilniaus mokymo centro ir LTI-K sutartinių įsipareigojimų nevykdymo, yra sprendžiami derybomis, o nesusitarus –

Universiteto studentų ginčų nagrinėjimo komisijoje. Nepavykus išspręsti ginčo Sutartyje nustatyta tvarka, Pareiškėjas gali savo teises ginti civiline tvarka bendrosios kompetencijos teisme.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

31. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundo dalį dėl LTI-K pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepagrįstai nepapildant leistinų lankytis interneto svetainių sąrašo, atmesti.

32. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundo dalį dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai pateikus jam teisės aktų reikalavimų neatitinkantį atsakymą į skundą, pripažinti pagrįsta.

33. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundo dalį dėl LTI-K pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesudarant jam sąlygų mokytis, atmesti.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

34. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius laikinai einančiai KD direktorei Živilei Mikėnaitėi rekomenduoja imtis priemonių, kad ateityje pareiškėjų skundai būtų tiriami atidžiai, įvertinant visas skunde nurodytas aplinkybes, o pareiškėjams pateikiami atsakymai būtų grindžiami nagrinėjamu atveju taikytinomis teisės aktų normomis.

35. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius prašo apie rekomendacijos nagrinėjimo rezultatus informuoti iki 2016 m. gruodžio 30 dienos.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas